

## Research article

# Administration Factors and Key Success Factors Affecting the Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8

**Sirinapa Somnawat**

Master degree student in  
Public Health,  
Public Health  
Administration,  
Faculty of Public Health,  
Khon Kaen University

**Suwit Udompanich**

Associate Professor,  
Department of Public  
Health Administration,  
Faculty of Public Health,  
Khon Kaen University

**Prachak Bouphan**

Associate Professor,  
Department of Public  
Health Administration,  
Faculty of Public Health,  
Khon Kaen University

**Abstract**

This cross-sectional descriptive research aimed to study administration factors and key success factors affecting the standard infection control performance of dental health personnel at subdistrict health promoting hospitals, Health Region 8, Thailand. The samples were 141 dental health personnels and were randomly selected by stratified random sampling technique from 386 populations who worked in Health Region 8. Data were collected by a questionnaire for the quantitative data and in-depth interview guidelines for the qualitative data gathering from 12 key informants. For content validity with items objective congruence (IOC), all items were more than 0.50. The reliability of the questionnaire with Cronbach's alpha coefficient was 0.98. Data were collected between 17<sup>th</sup> December 2022 to 30<sup>th</sup> January 2023. Data analyses were performed by descriptive and inferential statistics at a significant level of 0.05.

The results revealed that the levels of administration factors, key success factors and the standard infection control performance of dental health personnel were at high degree with averages 4.01 (S.D.=0.46) 4.07 (S.D.=0.31) and 4.35 (S.D.=0.20), respectively. Overall administration factors and key success factors had significant moderate relationships with the standard infection control performance of dental health personnel ( $r=0.513$ ,  $p\text{-value}<0.001$  and  $r=0.523$ ,  $p\text{-value}<0.001$ , respectively). The results found that two variables consisted of one variables of administrative factors; budget and key success factors; understanding and encouraging cooperation affected and jointly predicted the standard infection control performance of dental health personnel at subdistrict health promoting hospitals, Health Region 8 at 35.6 percent ( $R^2=0.356$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ).

**Keyword:** Administration factors, Key success factors, The standard infection control performance, Dental health personals

**Corresponding author**

Sirinapa Somnawat

E-mail: sirinapa.so@kkumail.com

Received date: 20 March 2023

Revised date: 11 April 2023

Accepted date: 12 May 2023

## บทความวิจัย (Research article)

ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐาน  
ในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

ศิริินภา โสมนาวัตร

นักศึกษา,

หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข

สุวิทย์ อุดมพาณิชย์

รองศาสตราจารย์,

สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประจักษ์ บัวผัน

รองศาสตราจารย์,

สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 386 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้จำนวน 141 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 คน ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 17 ธันวาคม 2565 ถึง วันที่ 17 มกราคม 2566 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมระดับปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.46) 4.07 (S.D.=0.31) และ 4.35 (S.D.=0.20) ตามลำดับ โดยพบว่า ปัจจัยทางการบริหาร และปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=0.513$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ), ( $r=0.523$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ) ทั้งนี้พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ สามารถพยากรณ์และมีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 35.6  $R^2=0.356$ , ( $p\text{-value}<0.001$ )

**คำสำคัญ:** ปัจจัยทางการบริหาร, ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐาน, ทันตบุคลากร

ผู้รับผิดชอบบทความ

ศิริินภา โสมนาวัตร

อีเมล: sirinapa.so@kkumail.com

วันที่ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2566

วันตอบรับบทความ: 12 พฤษภาคม 2566

## บทนำ

ระบบสุขภาพของประเทศไทยในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับคุณภาพ และความปลอดภัยในการรักษาพยาบาล ซึ่งการรักษาพยาบาลจะเกิดประสิทธิภาพได้ ปัจจัยสำคัญที่ขาดไม่ได้คือการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐาน ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2560-2564) ในด้านการบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพในหน่วยบริการด้านสุขภาพ คุณภาพและความปลอดภัยได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด<sup>1</sup> การติดเชื้อถือเป็นปัญหาสำคัญในการให้บริการทางทันตกรรม ทันตแพทยสภาได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางทันตกรรม ซึ่งการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) การล้างมือ 2) การสวมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง 3) การเตรียมเครื่องมือที่ใช้บำบัดรักษาผู้ป่วย 4) การดูแลพื้นผิวในบริเวณที่ให้การรักษา 5) การฉีดยาอย่างปลอดภัย 6) การดูแลสุขอนามัยของทางเดินหายใจ 7) การดูแลขยะภายในคลินิกทันตกรรม และ 8) การป้องกันการไหลย้อนกลับของน้ำลายในท่อดูดน้ำลาย<sup>2</sup> ซึ่งปัจจัยทางการบริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร โดยเป็นการส่งเสริมการบริหารหรือทรัพยากรการบริหารในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร (Man) 2) ด้านงบประมาณ (Money) 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) 4) ด้านการบริหารจัดการ (Management) 5) ด้านเวลา (Time) และ 6) ด้านเทคโนโลยี (Technology)<sup>3</sup> นอกจากปัจจัยทางการบริหารแล้ว ปัจจัยแห่งความสำเร็จก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนและติดตาม 2) หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน 3) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม 4) การสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 5) การพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ และ 6) การเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลแม่ข่าย<sup>4</sup> ในเขตสุขภาพที่ 8 แบ่งพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 7 จังหวัดประกอบด้วยจังหวัดเลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย นครพนม สกลนครและบึงกาฬ สถานการณ์ทันตสาธารณสุขพื้นฐานในปี 2560 – 2564 ประชาชนได้รับการบริการขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น จากการขยายบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แต่มาตรฐานการควบคุมการติดเชื้อ บางพื้นที่ยังขาดการการสนับสนุนและพัฒนาระบบบริการให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน อุปกรณ์การให้บริการที่ไม่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ขาดความมั่นใจในการให้บริการและประชาชนขาดความมั่นใจในการมารับบริการ<sup>5</sup>

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน และสนับสนุนการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้ประชาชนได้รับการบริการทันตกรรมที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

## วัสดุและวิธีการ (Materials and Methods)

## วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1) ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

2) ระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ และระดับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

## วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

## วิธีการดำเนินการวิจัย

## รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guidelines)

## ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 จำนวน 386 คน<sup>5</sup> กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ที่ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen (1988)<sup>7</sup> ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = N = \frac{\lambda(1-R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \quad \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{เมื่อ} \quad \lambda = \lambda_L - \frac{\frac{1}{v_L} - \frac{1}{v}}{\frac{1}{v_L} - \frac{1}{v_u}} (\lambda_L - \lambda_u) \quad \dots\dots\dots(2)$$

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$  คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร จากการศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 5<sup>6</sup> ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมถึงหน่วยในการวิเคราะห์เหมือนกับงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า  $R_{Y.A,B}^2 = 0.487$

$R_{Y.B}^2$  คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลงไป ( $R^2$  Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ  $R_{Y.B}^2 = 0.029$

$R_{Y.A}^2$  คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ( $R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$ ) ซึ่งได้ค่า  $R_{Y.A}^2 = 0.449$

$\lambda$  คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

$w$  คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0 (เซต B) เท่ากับ 19

$u$  คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

$v$  คือ ค่าที่ได้จาก  $v = n - u - w - 1$

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างจะต้องเปิดตารางที่ 9.4.2 หน้า 452 -455 ประกอบการคำนวณ โดยค่าที่ปรากฏในตารางประกอบด้วยค่า  $u$  มี 120 ค่า  $v$  มี 4 ค่า ได้แก่ 20, 60, 120 และ  $\infty$  และค่า Power มีค่าระหว่าง 0.25 – 0.99 จากนั้นหาค่า  $\lambda$  ในสมการที่ (2) โดยแทนค่า  $v = 120$  ซึ่งเป็นค่าที่จะทำให้ขนาด

### วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ตัวอย่างเพียงพอที่สุด จากนั้นดูที่  $u = 1$ , Power = 0.80 จะได้  $\lambda = 7.8$  แทนค่า  $\lambda$  ในสมการที่ (1) จะได้ขนาดตัวอย่าง จากการใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 141 คน

#### วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) สํารวจจำนวนรายชื่อ ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ทั้งหมดจำนวน 386 คน จัดกลุ่มรายชื่อ โดยแยกเป็นแต่ละจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 8 คำนวณสัดส่วนกับจำนวนขนาดตัวอย่างที่คำนวณจะได้มาซึ่งขนาดตัวอย่างในแต่ละจังหวัดทำการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละจังหวัด โดยการจับสลากแล้วไม่ใส่คืนเมื่อทุกตำแหน่งที่สุ่มได้รวมกันแล้วจะต้องเท่ากับจำนวนขนาดตัวอย่าง ได้ขนาดตัวอย่าง 141 คน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสนับสนุนการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ จากบุคคลที่สามารถให้คำตอบเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงปริมาณได้เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร เขตสุขภาพที่ 8 (Key Informant) ได้ดีที่สุด พร้อมทั้งมีประสบการณ์ระดับชำนาญการ หรือทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างน้อย 6 ปี ประกอบด้วย ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด 1 คน ทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ 3 คน และทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 8 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้มีทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 116 ข้อ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลมีคำถาม 8 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารมีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จมีคำถาม 30 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 มีคำถาม 40 ข้อ ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 และชุดที่ 2 แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guidelines) ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

#### การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือทั้ง 2 ชุด ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือกับทันตบุคลากรในจังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาชได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านปัจจัยทางการบริหารเท่ากับ 0.96 ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จ เท่ากับ 0.97 ด้านการควบคุมการติดเชื้อในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เท่ากับ 0.93 และภาพรวมแบบสอบถามทั้งชุด เท่ากับ 0.98

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

#### การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จและระดับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

### วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

โดยนำมาจัดระดับเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย<sup>9</sup> ดังนี้ ระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน) ระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) ระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) ระดับน้อย (1.50-2.49 คะแนน) และระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r$ )<sup>10</sup> มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 แบ่งระดับดังนี้  $r = 0$  หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์  $r = \pm 0.01$  ถึง  $\pm 0.30$  หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ  $r = \pm 0.31$  ถึง  $\pm 0.70$  หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง  $r = \pm 0.71$  ถึง  $\pm 0.99$  หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง  $r = \pm 1$  หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์

#### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2565 เลขที่โครงการ HE652190 และผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 17 ธันวาคม 2565 – 17 มกราคม 2566

#### ผลการศึกษา

##### คุณลักษณะส่วนบุคคลของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 มีอายุเฉลี่ย 29.0 ปี อายุสูงสุด 56 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี มีสถานภาพโสด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 75.9 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 มีตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข (ทันตสาธารณสุข) มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 มีรายได้ต่อเดือน 20,000 หรือต่ำกว่า จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 20,488.79 บาท รายได้ต่ำสุด 11,480 บาท รายได้สูงสุด 54,000 บาท มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 1 – 10 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 80.1 มีค่ามัธยฐาน 5 ปี จำนวนปีต่ำสุด 1 ปี จำนวนปีสูงสุด 32 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 ส่วนที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 และ ส่วนใหญ่ได้รับการอบรม 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 78.3 มีค่ามัธยฐาน 1 ครั้ง จำนวนครั้งน้อยที่สุด 1 ครั้ง จำนวนครั้งมากที่สุด 3 ครั้ง

##### ระดับปัจจัยทางการบริหารกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.46) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 (S.D.=0.54) ส่วนรองลงมา คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D.=0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D.=0.64) ส่วนรองลงมา คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง อยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 (S.D.=0.61)ตามลำดับ

##### ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

เมื่อพิจารณาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D.=0.31) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน ภาพรวมการพัฒนาภาพลักษณ์ของสถานบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 (S.D.=0.49) ส่วนรองลงมา คือ การเชื่อมโยงระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลแม่ข่าย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D.=0.55) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ

### วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

การลงมือปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสมัครใจในการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D.=0.61) ส่วนรองลงมา คือ หน่วยงานสนับสนุนทุกระดับมีแผนงานสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 (S.D.=0.56) ตามลำดับ

#### ระดับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

เมื่อพิจารณาการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 (S.D.=0.20) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามปัจจัย พบว่า การเตรียมเครื่องมือที่ใช้บำบัดรักษาผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.59 (S.D.=0.43) รองลงมา คือ การล้างมือ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.53 (S.D.=0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การดูแลพื้นผิวในบริเวณที่ให้การรักษ อยู่ในระดับมาก 3.92 (S.D.=0.63) รองลงมาคือ การดูแลขยะภายในคลินิกทันตกรรม อยู่ในระดับมาก 4.10 (S.D.=0.61) ตามลำดับ

#### ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=0.513$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ) ส่วนภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r=0.523$ ,  $p\text{-value}<0.001$ ) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2)

**ตารางที่ 1** สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยการบริหารกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

**Table 1** Pearson's correlation coefficient between Administration Factors and the Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8.

| Administration Factors | The Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8 |                     |                    |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|--------------------|
|                        | Pearson's coefficient (r)                                                                                                 | correlation p-value | Relationship level |
| Administration Factors | 0.513***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 1. Man                 | 0.402***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 2. Money               | 0.528***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 3. Material            | 0.423***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 4. Management          | 0.372***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 5. Time                | 0.378***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |
| 6. Technology          | 0.419***                                                                                                                  | < 0.001             | Moderate           |

\*\*\* Correlation is significant at the 0.001 level

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จกับการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

Table 2 Pearson's correlation coefficient between key success factors and the Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8.

| key success factors                                            | The Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8 |         |                    |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|--------------------|
|                                                                | Pearson's correlation coefficient (r)                                                                                     | p-value | Relationship level |
| key success factors                                            | 0.523***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 1. The executives at all levels have monitoring and supporting | 0.448***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 2. support agencies all levels have development plans          | 0.430***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 3. The implementation in promptly areas                        | 0.438***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 4. The understanding and encouraging cooperation               | 0.474***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 5. The development an image of the health service office       | 0.391***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |
| 6. The link between line of service and network                | 0.428***                                                                                                                  | < 0.001 | Moderate           |

\*\*\* Correlation is significant at the 0.001 level

ปัจจัยทางการบริหารและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

ผลการศึกษา ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ที่ถูกเลือกเข้าสมการคือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการคือตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับ ดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ (p-value<0.001) และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ (p-value<0.001) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร มีผลและสามารถพยากรณ์การควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 35.6

จากผลการศึกษา ได้สมการถดถอยพหุเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้  $3.420 + (0.125) (\text{ปัจจัยปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ}) + (0.106) (\text{ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ})$  ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้คะแนนการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาล

### วารสารทันตภิบาล ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

ส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 0.125 และ 0.106 หน่วย ตามลำดับ มีค่าคงที่ของการทำนายเท่ากับ 3.420 ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์และมีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 35.6 ดังตารางที่ 3

**ตารางที่ 3** ค่าสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอนของการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8

**Table 3** Statistics about multiple linear regression analysis of the Standard Control Performance of Dental Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Health Region 8.

| Variable                                                                                                   | B     | Beta | t     | p-value | R     | R <sup>2</sup> | R <sup>2</sup> adj | R <sup>2</sup> change |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|-------|---------|-------|----------------|--------------------|-----------------------|
| 1. Administration Factors: Money                                                                           | 0.125 | 0.40 | 5.313 | <0.001  | 0.582 | 0.279          | 0.274              | -                     |
| 2. Key success factors: Working condition                                                                  | 0.106 | 0.30 | 4.061 | <0.001  | 0.597 | 0.356          | 0.347              | 0.077                 |
| Constant 3.420, F = 38.143, p-value < 0.001, R = 0.597, R <sup>2</sup> = 0.356, R <sup>2</sup> adj = 0.347 |       |      |       |         |       |                |                    |                       |

#### ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการควบคุมการติดเชื้อไม่เพียงพอ บางพื้นที่ขาดการควบคุม และติดตามผลการใช้งบประมาณในการควบคุมการติดเชื้อ ทำให้งบประมาณไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงาน และในการเบิกจ่ายงบประมาณ มีการเบิกจ่ายหลายขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้า และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายร่วมกับองค์กร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำแผนในการจัดหา และจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจน มีการสำรวจความต้องการของหน่วยงานที่ให้บริการ เพื่อตอบสนองให้ตรงความต้องการแต่ละพื้นที่ และควรจัดประชุม เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อรับทราบปัญหา วิเคราะห์ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และสร้างแรงจูงใจให้แก่ทันตบุคลากร โดยให้ผู้รับผิดชอบงานในพื้นที่มีส่วนร่วมในการออกแบบงาน และยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งทุกคนควรได้รับการพัฒนาความรู้วิชาการ และทักษะในการการปฏิบัติต่างๆ จากหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเกิดมั่นใจในการปฏิบัติงาน

#### ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

โดยภาพรวมข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดจากแบบสอบถามทั้งหมด 141 ฉบับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะทั้งหมด 37 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 24.1 โดยปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่พบว่า การสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ทำให้การควบคุมการติดเชื้อไม่มีประสิทธิภาพ เสือกาวไม่เพียงพอ และไม่ได้มาตรฐาน ทำให้มีการสวมใส่ซ้ำในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหาร และคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนในการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยบริการ และจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### บทวิจารณ์

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณและปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร มีผลและสามารถพยากรณ์การควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 35.6

ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณมีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 การติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นั้นมีความสำคัญกับปัจจัยทางการบริหารงบประมาณเนื่องจากงบประมาณถือเป็นปัจจัยทางการบริหารสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งและเป็นปัจจัยที่นำมาซึ่งปัจจัยทางการบริหารอย่างอื่น เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนช่วยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งงบประมาณด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้<sup>3</sup> ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข<sup>7-8</sup> ปัจจัยทางการบริหารงบประมาณในบริบทพื้นที่การปฏิบัติงานมักจะมีปัจจัยอื่น ๆ มาร่วม หรือการที่มีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัดในแต่ละพื้นที่จะมีกระบวนการทำงานที่แตกต่าง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผู้ที่เคยศึกษามาแล้ว ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณไม่สามารถร่วมพยากรณ์<sup>9-11</sup>

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือมีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 สามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อให้เกิดความร่วมมือตั้งแต่การจัดทำแผนและมีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนในการปฏิบัติงาน การอบรมพัฒนาความรู้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกิดการมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับบุคลากรเพื่อเกิดความรู้สึกมีคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และการยอมรับการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล<sup>12-14</sup> ทั้งนี้หากในการปฏิบัติงานขาดการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานทำให้ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล<sup>15-16</sup>

### การอภิปรายผล

ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ ( $p\text{-value} < 0.001$ ) และปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ( $p\text{-value} < 0.001$ ) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร มีผลและสามารถพยากรณ์การควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานในการปฏิบัติงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 35.6

**ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย**

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตสุขภาพที่ 8 ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากรในหน่วยงานให้สอดคล้องกับปัญหาและบริบทของแต่ละหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้การควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากร สามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตสุขภาพที่ 8 ควรกำหนดแนวทางในการควบคุม กำกับ การใช้งบประมาณในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตสุขภาพที่ 8 ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน และร่วมกันกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อให้การดำเนินงานของทันตบุคลากรเป็นไปตามแผนและแนวทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

**ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการควบคุมการติดเชื้อตามมาตรฐานของทันตบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

**กิตติกรรมประกาศ**

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ทพ.ดร. สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ บัวผัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และสาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนทันตบุคลากรในเขตสุขภาพที่ 8 ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

**เอกสารอ้างอิง**

1. Strategy and Planning Division. Strategic Plan of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health, 5-year period (2017-2021). Strategy and Planning Division 2017; 37-43.
2. Bureau of Dental Health, Department of Health. Dental Safety Goals& Guidelines 2015. The Dental Council. 2015; 6-20.
3. Prachak Bouphan. Principles of Public Health Administration. 4th edition. Khon Kean: Khon Kaen University Printing House. 2015.
4. Choochai S, Chunharas S, Sirilak S, Damrikanlert L, Srivanichakorn S, Wetsutthanon K. Service Manual of District Health Promoting Hospital. 3rd ed. Bangkok: Organization Veterans. 2010.
5. Health Region 8. [Internet]. Direction, Policy and Development plan for health service system Oral Health Branch 2022 -2026 Health Area 8. 2022 [cited 2022 Mar 21] Available from: [https://r8way.moph.go.th/r8way/view\\_publicize.php?id=2232](https://r8way.moph.go.th/r8way/view_publicize.php?id=2232)

6. Hinchaiyaphum C, Bouphan P, Nakarin P. Key success factors and administrative factors affecting the dental health technician performance at sub-district health promoting hospitals in health region 5. Thai Dental Nurse Journal. 2022 Jun 22; 33(1): 113-28.
7. Udomdun M, Bouphan P, Jutarasaga M. The Performance of Local Health Security Fund Committee in Surin Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2019 Sep 15; 19(1): 161-71.
8. Khwathai N, Apipalkul C. Administrative Factors Affecting the Performance of Public Health Officer in Food Sanitation, Tambon Health Promoting Hospital, Chaiyaphum Province [dissertation]. St Khon Kaen: Khon Kaen University; 2014.
9. Phanyotha S, Bouphan P. Administration Factors and Organizational Climate Affecting the Performance of Public Health Officers at Sub-District Health Promoting Hospital in Khon Kaen Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2020 July 17; 21(2): 152-65.
10. Moonsan S, Sriruecha C, Srichaijaroonpong S. Administrative Factors and Process Affecting the Performance of Thai Traditional Medicine Practitioner at Sub-District Health Promoting Hospital in Health Region 10. Academic Journal of Community Public Health. 2020 Oct 14; 7(1): 74-86.
11. Keopaseuth P, Bouphan P, Phimha. Personal Characteristics and Administrative Factors Affecting the Performance of Nurses in the Emergency Department of Public Hospitals in Vientiane Capital. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2019 Aug 15; 20(2): 96-107.
12. Chaiyamat I, Bouphan P. Motivation and Key Success Factors Affecting the Star Health Promoting Hospital of Health Care Professional at Sub-District Health Promoting Hospitals in Kalasin Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2020 July 21; 21(3): 172-85.
13. Wongphabut W, Bouphan P. Motivation and Critical Success Factors Affecting the Control of Opisthorchiasis and Cholangiocarcinoma of Health Care Providers at Sub-District Health Promoting Hospital in Kalasin Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2020 July 21; 21(3): 186-99.
14. Khumsamarn P, Jutarasaga M, Bouphan P. Keys Success Factors and Organizational Support Affecting the Tuberculosis Prevention and Control Performance of Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals Sakon Nakhon Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2020 July 24; 21(3): 223-35.
15. Chansom K, Bouphan P, Jutarasaga M. Personal Characteristics and Key Success Factors Affecting the Performance of Service through Thai Traditional Medicine of Public Health Personnel at Sub-district Health Promoting Hospitals in Khon Kaen Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2019 July 24; 20(2): 60-71.
16. Deechan S, Bouphan P. Motivation and Key Success Factors Affecting Thai Traditional Medicine Performance of Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospitals in Loei Province. KKU Research Journal (Graduate Studies). 2018 Sep 3; 19(2): 166-76.